

an, d.w.z. erger
een goelen ken-
ij is gek gewor-
n.
uitenstaander):

ervormde Kerk
ssen op zoo'n
ndetafel komen
naar aanleiding
rdeel. Zwijs, en
dicht. En held

len hervormden
der het waagt,
rubriceren in
eologisch-filosof-
oorkruis hij —
aam pogen van
heid te worden!
astaander — in
synodocraten):
moet beginnen
zin van de een-
i pogen te wor-
in die punten is
eenheid wil, of
erworpen zijnde,
innen met zulke
i we eerst eens
letterdaad ver-
sprekingsdenk-

loorn verklaart:
ebben over ook
s laten spreken
n maar verble-
tsluiten.

e stoel. Je wilt,
kind; vertel me
seeld, dat water
enige, wat een

alle vergelijking

i zich geweldig
van „kerkelijke
naakte conglou-
ars. Deze man-
e gereformeer-

gereformeerde
meerde inhoud
gros van hun
ep. Ze hebben
op stapel gezet,
zoo weinig mo-
sch echt lezen
at, dan zeggen
en denken, dat

naakt de zaak
en, die nu ten-
maal naamloos
heid der Her-
en die mythe

werelddeheid:
braak: commu-
En anders wat

rk wil belijden
ren,
liegen erin. Ze
nning met den

Maar „in ge-
anders dan „in
beteekent: je
warme, de be-
edige verwach-
t vuur van de

blijven — dat
ltaar den god-
straks die god-
ateriaal. Want
in flinke portie
in ik geen op-
dan zouden de
bewaren, d.w.z.

mythe te win-
beeld dus op,
anwezige men-

i. Die pot heeft
ouding. Er kon
et pathosloze,
en jouw gere-

strantische, de
nsche, de libe-
i, de links-mo-
de; léér; Intel-
is niet in cere-

an water-van-
(begripsmatige.

op gevonden.
Clerus, de bar-
n den pot, die
i we daar zóó-

ider, zeggende:
oaze Paternale
i Pathos, o gij
dan loopt dat

spuigaten uit.
is Magnus Ba-
en, en bazelen
as, Neem van

den pot, stop
n den pot, en
digaten uit, ze

igaten zijn in-

mers geen gaten meer, er wordt niet meer gespoten, noch
gespuid.

Vandaar die hervormde kerkeraad van Apeldoorn: hij
zeft; wat, wilt gij ons in den romp gaan kijken, en dan
zoo maar zeggen: daar komt een modernistische straal
uit? Scheer u weg, de pot is dicht, wij zijn potdicht. Houd
gij uw mond potdicht.

Het is nu maar de vraag, hoe lang de was het houdt.
Er zijn al tekenen van een ontwaken. Niet alle hervorm-
den laten zich wijs maken, dat met barthiaansche was
het water van den pot ineens gezuiverd water is gewor-
den, en dat geen lekken meer te vinden zullen zijn.

Maar als het zou gelukken, de nieuwe orde aangenom-
men te krijgen, voordat de storm van de bezwaarden zijn
hoogtepunt bereikt heeft, dan komt het opgerichte Pa-
thosbeeld rechtop te staan; de menschen zullen het Pa-
thos van „het belijden" ongemerkt zien verward worden
met de Klarheid van de Belijdenis; de Clerus zal zijn zin
hebben; en voor de komende jaren zal de hervormde kerk
van een omheind strijdtoneel zijn veranderd in een slaap-
wagen-op-rails, zóómaar te haken achter de locomotief
van de werelddoemene; zonder Belijdenis, maar met veel
koele woorden tegen de Koelheid, en veel intellectuelisti-
sche woorden tegen het Intellect, en veel modernistisch
doorbraakzotisme tegen de Pathosloze Zeloten van het
gereformeerdom.

Het enige verschil is dit: Vondel vertelt, dat die me-
ner in het Perzenland een grap wil uithalen. Maar hier
is 't doodelijke ernst. Verder lijkt het verhaal prompt op
de werkelijkheid, tot dat Perzenland toe. De Perzen toch
waren van ouds dualisten. En Carolus Magnus Basileüs
is het ook; — dat is wel gebleken, toen Prof. Miskotte
over het puur dualistische Boek van Barth, genaamd
„III, 3" dien o zoo schoonen lofzang zong.

Je moet maar veel denken, ook op Zondag, aan die
hervormde menschen, die het gevaar doorhebben. Opdat
ze zich vrij maken eer zich de stoomwolken ontwikkelen,
die niet in een locomotief beheerscht, doch in de open
ruimte onbeheerscht en ongeleid zullen ontsnappen, als
het proces eenmaal begonnen is. Hiermee begint het pro-
ces; het water gaat toch weer spuiten, want dogmatische
en filosofische verschillen laten zich niet verdoozen, en
de barthianen niet name zijn zóó enorm geraffineerde
intellectualisten met zoo'n miserabel klein beetje werke-
lijk pathos, dat ze hun intellectualisten-victorie zullen
willen uitbuiten over heel de linie: „kerk", politiek, pae-
dagogisch, economisch, sociaal, en zoo voort. En hiermee
eindigt het proces: een massa stoom, het vuur geblusht,
de pot leeg, de Orde een taalmonument en verder niets,
en voorts: geen pathos meer, en ook geen intellect. Geen
belijden meer en ook geen belijdenis. Geen spanning meer
en ook geen klaar begrip.

Het is een zegen, dat het aantal groeit van hen, die
eindelijk eens gaan zien, dat de barthianen het aller-
grootste ongeluk geweest zijn voor de nederlandsch her-
vormde kerk.

Met hartelijken water-én-vuur-winkel-groot, je

ADOLPHUS VENATOR.

GRONINGER Brieven

Amice frater,

Het congres van de partij van den arbeid, nu te
Rotterdam gehouden, biedt een geschikte gelegenheid
om het menschensoort, dat daar aan het woord was,
wat nader te bezien. Want wij moeten het karakter
van de halfzachte revolutie, die het ergste dreigement
is voor het arme thans tegen de gevolgen van zijn
eigen dwaasheden worstelend Europa, goed onderken-
nen. Vooral ook, omdat de kracht der antirevolutie
zienderoogen slinkt. De dreiging is erg, het verweer
verzwakt.

In die partij van den arbeid hebben wij te doen met
den girondijn van dezen dag, den humanist-socialist,
die als steeds weer het pad effent voor den jacobijn,
den communist van vandaag.

In wezen lijkt die socialist toch sprekend op den
girondijn van de achttiende eeuw, die toen Europa in
de ellende stortte van de gruwelijke Fransche revolu-
tie en de Napoleontische oorlogen daarna.

Een kwart eeuw van bloed en tranen.

En er is evenzeer groote overeenkomst tussen het
„christendom" van toen met den oecumenischen chris-
ten van heden.

Rousseau is in wezen de man, die geloof vindt.

De mensch is goed; naar Groen van Prinsterers
woord de kern van alle revolutie.

De humanist-socialist, thans de man van de partij
van den arbeid, vertolkt deze leuze dus: hij is goed
en een vat vol goede bedoelingen. Grootte woorden,
rijke beloften, schitterende utopieën, de fata morgana
van onzen dag.

Van hem geldt het woord, dat Mirabeau eens van
Robespierre zei: de man brengt het ver, hij gelooft
wat hij zegt. Het einde weten wij.

Hij is geen Cagliostro; geen kwakzalver, maar een
die vol geloof heeft in zijn medicijn voor alle politieke
en maatschappelijke ziekten. Volkomen eerlijk dus,
maar daardoor des te gevaarlijker. Want hij vindt zoo
allerwege geloof in weerwil van alle teleurstellingen
en ellende, die hij voor de wereld reeds bereidde.

Hij blijft zichzelf, al trekt hij af en toe een ander
kleed aan.

Hij wisselt van denkbeelden even gemakkelijk als
een mensch van hemd. Maar in wezen verandert hij
niet.

Om dit te zien, doen wij goed de geschiedenis van
Europa voor deze eeuw nauwkeurig na te gaan. En
dan letten wij nu maar op wat ten onzent geschiedde.

Het begin dezer eeuw toont ons den socialist als

den echten revolutionair. Troelstra was de man, die
toen den toon aangaf.

Ik denk aan het jaar 1903. Het jaar der spoorweg-
staking, gevolgd door de poging der algemeene poli-
tieke staking. Heel het raderwerk staat stil als uw
machtige arm, o proletariaat, dat wil.

Maar het raderwerk stond niet stil, en dreigde de
socialistische partij te verpletteren. Vol wanhoop riep
Troelstra, bedreigd vooral door de consequentie van
het socialisme, tot den jacobijn die Domela Nieuwen-
huis heette: wat nu?

Maar de partij richtte zich weer op en werd revisio-
nist. Zelfs in die mate, dat in 1914 dr Bos, de vrijzinnig-
democraat, met Troelstra wel een kabinet wilde vor-
men. Maar deze durfde het niet aan. Hij gevoelde zich
niet nationaal, wel internationaal sterk, door de socia-
listische internationale.

En toen de vrees voor een oorlog als een donkere
wolk over Europa dreigend trok, riep de liberaal: de
beschaving, maar Troelstra: de socialistische inter-
nationale kan den vrede redden. De „arbeider" zou alle
oorlogsfopiters verslaan.

Daar waren zeer velen in Europa en in ons land,
die daarin ook geloof hadden. Zelfs overheden en
diplomaten.

Was het socialisme niet sterk?

Vlak voor het uitbreken van den eersten wereld-
oorlog vergaderden de machtige leiders van het socia-
lisme nog in Bazel en daarna in Brussel. Jaurès sprak
er zijn groote woorden. Troelstra voegde het zijne er
bij. Men zou eens doen zien, wat men kon.

Maar men leze nu maar eens wat Troelstra er van
vertelt in zijn gedenkschriften, de gedenkschriften in-
derdaad van een groot doch dwalend mensch. Die
meende wat hij zei.

Maar hij erkende naderhand, dat, toen het groote
woord den mond ontsloot, de angst leefde in het hart.

Wij leerden de waarde van het idealisme van den
girondijn weer kennen. De socialistische internationale
stortte ineen. Als een kaartenhuis zooals men zei. Het
zijn ook alleen kaartenhuizen wat het humanistisch
socialisme optrekken kan.

Het is een staf, die altijd weer de hand doorboort
van wie er op leunen durft.

Werd het ons niet duidelijk, toen de jacobijnsche
revolutie in Duitschland, uit wanhoop over de neder-
laag geboren, onze grens naderde? De gematigde so-
cialist was aanstonds in een wilden revolutionair ver-
anderd. Wij zetten, zei een van hen, ons verstand op
zij. Het was de „vergissing" van Troelstra.

Maar heel dat humanistisch socialisme is één ver-
gissing. Het vergist zich geregeld. Het is zijn specia-
liteit.

Hoe werd hier door den heer Albarda den lofzang
gezongen over hetgeen toen in Rusland gebeurde.
Eerst was het de girondijn Kerinsky, die de macht in
handen nam, maar niet wist wat er mee te doen.

Daarop volgde Lenin. En hier zei men: het daghet
in het Oosten.

Thans heeft de partij van den arbeid voor den com-
munist, in weerwil van den grooten mond, dien haar
mannen opzetten. De communist weet echter precies
hoeveel dat lawaai waard is. Dat bleek hem in Rus-
land, in Tsjecho-Slowakije, in Hongarije, ja overal.

Na den eersten wereldoorlog moest het Deutsche
volk al de zwakte van den socialist ondergaan, die
zich graag democraat noemde. Een vrijzinnig demo-
cratische professor schreef de grondwet van Weimar,
hier uiteraard door de zgn. democraten als een pronk-
stuk van geleerdheid en wijsheid geroemd. Het was
inderdaad een mooi papieren ding. Een constitutie op
papier. Niet echter naar de „constitutie" van het
Deutsche volk.

De socialistische regeerders ontwierpen ook fraaie
sociale programs. Hier nagebootst in het plan Wibaut.
Ook de roomschen deden hun best. Wat kwam er van
terecht? Het nationaal socialisme, geleid door een
Hitler, sleepte het Deutsche volk voor een goed deel
mee.

Een paar dagen vóór Hitlers volkomen overwinning
werd in Berlijn nog een grootsche betooging gehouden
van de sociaal democraten, de zoo schijnbaar mach-
tige partij, waarin eens de groote Bebel den toon
aangaf.

In het dagblad „Het Volk" ten onzent kon men een
grootte foto bewonderen. Hoe werd de vuist getoond.
Hoe machtig had het woord geklonken. En — 's daags
daarna zonk heel dat verweer in; werd de sociaal de-
mocratie met de Roomsche partij weggevaagd, zonder
moeite.

Wie herinnert zich niet hoe er eerst om Hitler werd
gelachen en gespot door de geweldige socialist? Maar
— nu sprak weer de werkelijkheid haar harde
en overtuigende taal.

Ten onzent verheugde men zich toenmaals eenigen
tijd in het symbool van het gebroken geweer. In
de Tweede Kamer prees de heer Albarda in een wel-
sprekendheid, waarvan Troelstra eens opmerkte, dat
zij al te zeer naar den ingenieur riekte, den rijkdom
van de democratie en van de ontwapening, die Europa
redden zou. En de vrijzinnig-democraten deden hier-
in waarlijk niet voor hem onder.

Maar naarmate het nationaal-socialisme grootere
dreiging werd, zonk die geestdrift voor de ontwapen-
ing weer in. Het ideaal bleek weer van geen waarde
te zijn. Toch kan men zeggen, dat het humanistisch
socialisme er toe bijdroeg om West-Europa machteloos

te maken. Hitler kon er maar zoo de hand op leggen.

En wij kregen de ramp van den tweeden wereld-
oorlog.

De onmacht van het humanistisch socialisme trad
opnieuw overduidelijk aan den dag.

Maar zie, nauwelijks was de oorlog voorbij, en
Europa weer gered, of de humanist-socialist stond
daar weer op zijn hoogen kathedraal en verkondigde
zijn macht tot volkomen herstel.

Ons volk trof toen de grootste ramp die de historie
van ons land kent, en die den naam draagt van Scher-
merhorn.

Het socialisme werd naar den smaak van onzen tijd
personalistisch. Men bouwde immers overal de per-
soonlijkheid, en vormt karakters? Zelfs de Vrije Uni-
versiteit werd door die verwaande dwaasheid aange-
tast.

De humanist kende nu eerst zijn kracht. De socia-
list meteen.

Een gansch nieuwe wereld zou worden opgebouwd.
„Bouwen" was toen de leus. Wij bouwen.....

Bijna een ieder was overtuigd, dat de wereld vóór
den oorlog buitengemeen slecht was geweest. Maar nu
zou men dan eens wat zien.

Internationaal de U.N.O. En de veiligheidsraad. De
democratie vierde hoogtij met haar „rechten van den
mensch". Alle volken bevrijd van vrees en zorg. De
vrede voor altijd gevestigd.

En hier te lande — een miljoenendans, die aller oog
verblindde. Men kon met een leeg portemonnaie won-
deren doen, die onmogelijk bleken toen zij nog gevuld
was. De partij van den arbeid zou heel ons volk vor-
men tot een krachtige eenheid. De strijd der eeuwen,
de antithese zou worden doorbroken. Alle menschen
van goeden wille zouden nu samenwerken. Het lullek-
kerland werd verwelkomt. Ons wachtten de Ameri-
kaansche dollars en bovendien, de papiermachine was
er ook nog.

Wie herinnert zich niet die grootsche eenheid, die
broederschap van alle menschen en alle volken, die
rijke plannen en hoopvolle voornemens?

Maar zie — binnen enkele jaren volgde opnieuw
teleurstelling na teleurstelling. Wat werd er van de
vereenigde volken?

Wat van den onveiligen veiligheidsraad?

Die er 't meest in geloofden, dat waren wij. En wij wer-
den er 't ergst de dupe van. Ons arme volk verloor zijn
Indië en werd tot 'n kleinen, machteloos staat dien
men niet meer rekt, en wiens economie niemand
meer vertrouwt. Wat inzonderheid ons toesprekt uit
de lijdensgeschiedenis van de veelgeprezen Benelux.
Weer een echt staaltje van onze eierlijke onnoozelheid.

Want dit onderscheidt ons helaas van andere vol-
ken.

Elders maakt men ook wel fraaie plannen en wet-
ten, maar men voert ze liever niet uit.

Wij namen het loos gepraat van den humanist-socia-
list waarlijk steeds weer ernstig en dat is het domste
wat een mensch kan doen.

Wij willen consequent zijn.

Het einde is de ellende, die nu vlak voor ons staat.

Vrees voor Rusland; daardoor de knieval voor een
nieuw idool, het vereenigd West-Europa, waarbij de
antirevolutionairen thans de sterkst geloovigen zijn,
de minister van financiën aan het eind van zijn latijn,
het dreigement der duurte, die ook inflatie kan wor-
den genoemd, een der ergste rampen die een volk kan
dreigen, vlak voor ons.

Een vakbeweging, die reeds van te voren elk nieuw
ministerie machteloos wil slaan, om het werkelijke
middel ter geneezing toe te passen.

En dan het tooneel van het congres der partij van
den arbeid.

Een tooneel van enkel machteloos vertoon.

Maar daarover praten wij nog nader.

Met hartelijke groeten en heilbede, uw toegenegen

MARNIX.

Wijzigingen Handboek 1950

(Om tijd en onnoodige moeite te besparen, verzoekt
de Redactie berichtjes voor deze rubriek rechtstreeks
naar de administratie in Goes te zenden.)

Biz. 8 SAPPEMEER. Boekhouder-administrateur: J.
D. Oosterom, Noorderstraat 139, Sappemeer.
Tel. K 5980—2535, Postrek. der Kerk 426205.

Biz. 9 WESTEREMDEN. Adres kerkeraad: E. Dijke-
ma, B 87.

Biz. 29 OOSTERWOLDE (Fr.). Adres kerkeraad: L. K.
Stavast, Hooge Esch.

KERKNIEUWS

(Om tijd en onnoodige moeite te besparen, verzoekt
de Redactie berichtjes voor deze rubriek rechtstreeks
naar de administratie in Goes te zenden.)

Tweetal te:
Bilthoven, J. J. Arnold te Vrouwenpolder en P. Plaats-
man te Zuidbroek.

Beroepen te:
Neede en Elbergen, L. Moen te Blokzijl.
Doorn-Driebergen, H. Amelink te Langerak.

Bedankt voor:
Buitenpost, D. Los te Smilde.